

Ellex[®]
Valiunas

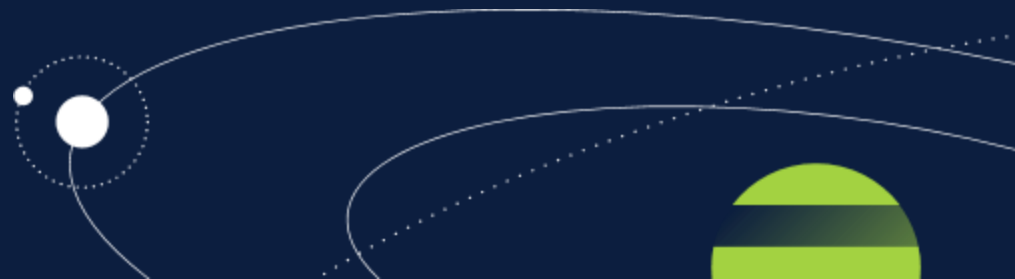
| 30 years

Savaitinis naujienlaiškis Viešieji pirkimai

2022 m. birželio 6 - 10 d.
23 metų savaitė

Turinys

1. Savaitės komentaras
2. Teisės aktų pakeitimai
3. Institucijų aktualijos
4. Teismų praktika

Savaitės komentaras

Įstatymų leidybos procese toliau vyksta diskusijos dėl Ekonomikos ir inovacijų ministerijos įregistruotos viešųjų pirkimų reformos. Šios diskusijos persikėlė į Seimo komitetus, jokių labiau apčiuopiamų pasikeitimų kol kas nefiksuojame.

Tuo tarpu VPT tvarkosi savo vidinius teisės aktus, kuriais siekia įgyvendinti 2022-05-25 LRV nutarimu VPT naujai suteiktą kompetenciją (i) kontroliuoti, kaip pirkimų vykdytojai laikosi tarptautinių sankcijų; bei (ii) teikti išimtis sankcijų režimo nustatytais atvejais (anksčiau tokia teisė buvo suteikta URM). Kaip ir nieko naujo, tačiau procedūrinuose dokumentuose nustatyta VPT pareigūnų pareiga perduoti medžiagą ikiteisminį tyrimą atliekančioms institucijoms nustačius tarptautinių sankcijų pažeidimą, suteikia tam tikrą „poskonį“ ir motyvuoja sankcijų laikytis konservatyviai.

Institucijų veikloje ir vėl jokių ypatingų naujienų nėra. Vasara.

Teismų praktikoje turime 2 sprendimus, kurie vertesni platesnės apžvalgos. Apeliacinis teismas pasisakė dėl teisinio suinteresuotumo praradimo tiekėjui sudarius sutartį pagal ginčijamas sąlygas ir kartu paaiškino, kad nepalankios sutarties sąlygos savaime dar nėra viešųjų pirkimų pažeidimas. Kitoje nutartyje teismas kelia klausimą, ar galima priteisti advokato išlaidas už pagalbą rengiant pretenzijas (realizuojant privalomą ikiteisminę ginčo stadiją).

Dr. Karolis Kačerauskas

„Ellex Valiunas“ partneris, Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktikos vadovas

[Kontaktai](#)

TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI: PRIIMTI

- I. Viešųjų pirkimų tarnyba.** 2022-05-25 LRV priėmė nutarimą Nr. 535, kuris reglamentuoja tarptautinių sankcijų įstatymo įgyvendinimą. Šiuo nutarimu VPT (o ne URM ar FNTT) buvo suteikti įgaliojimai kontroliuoti kaip vykdomos tarptautinės sankcijos viešuosiuose pirkimuose bei suteikti išimtis, kai tokių išimčių galimybę numato sankcijų režimą nustatantys teisės aktai. Kartu nutarime apibrėžiama sankcijų įgyvendinimo užtikrinimo tvarka.

Įgyvendinant naujai suteiktus įgaliojimus 2022-06-08 Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. [1S-114](#) buvo pakeistos pirkimų ir koncesijų priežiūros taisyklės. Numatoma, kad vykdydama bendresnius patikrinimus VPT kartu tikrins ir tai, kaip pirkimų vykdytojai laikosi tarptautinių sankcijų.

Pirkimų ir koncesijų priežiūros taisyklių pakeitimai įsigaliojo 2022-06-09.

TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI: PROJEKTAI

- I. Viešųjų pirkimų tarnyba.** 2022-06-10 įregistruotas VPT direktoriaus įsakymo projektas, kuriuo reglamentuojamas tarptautinių sankcijų, kurios priskirtos VPT kompetencijai, įgyvendinimo užtikrinimas („Dėl tarptautinių sankcijų, priskirtų viešųjų pirkimų tarnybos kompetencijai, įgyvendinimo užtikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“). Projekto Nr. [4S-528](#).

Aprašo projekte nurodoma, kad sankcijų laikymosi priežiūra atliekama pagal bendrai taikomas pirkimų priežiūros taisykles (kurių pakeitimai jau buvo priimti 2022-06-09). Nustačius pažeidimą informacija per 3 darbo dienas perduodama *ikiteisminį* tyrimą atliekančioms institucijoms, informuojama URM.

Kartu reglamentuojama tvarka pagal kurią suteikiamos išimtys leidžiamos sankcijų režimo. Prašymus dėl leidimų taikyti išimtis iš taikomų sankcijų svarsto ir VPT sprendimus rengia Prevencijos ir skelbimų skyrius. Prašymą taikyti išimtis gali teikti PO, perkantysis subjektas ir koncesiją suteikianti institucija. Prašant išimties pateikiamas laisvos formos prašymas kartu su išsamiu pagrindimu. Sprendimą dėl išimties taikymo priima VPT vadovas, o sprendimas gali būti skundžiamas teismams.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS

Reikšmingų institucijų aktualijų nėra.

TEISMŲ PRAKTIKA

1. Lietuvos apeliacinis teismas: sudarydamas sutartį tiekėjas praranda teisinį suinteresuotumą ginčyti pirkimo sąlygas; nepalankios mokėjimų ir prievolių užtikrinimo sąlygos galėtų sudaryti pažeidimą tik tada, jeigu įrodomas konkurencijos pirkime apribojimas (*Vilniaus šilumos tinklai v. Elektrėnų energetikos remontas*)

Reikšmė: *pateiktas išaiškinimas specifinėje situacijoje*

#1 Byloje tiekėjas ginčijo pirkimo sutarties projekte numatytas apmokėjimo sąlygas. Pirkime laikinosios apsaugos priemonės nebuvo pritaikytos, todėl PO toliau vykdė pirkimo procedūras. Ieškovas buvo pripažintas pirkimo laimėtoju ir sudarė sutartį tokiomis sąlygomis, kokios buvo nurodytos pirkimo dokumentuose (dėl kurių vyksta ginčas).

Teismas atkreipė dėmesį, kad teisinis suinteresuotumas viešųjų pirkimų ginčuose yra siejamas su siekiu sudaryti viešojo pirkimo sutartį bei gauti finansinį atlygį už pristatytas prekes, atliktus darbus ar suteiktas paslaugas. Tiekėjo siekis susitarti dėl sau palankesnių pirkimo sąlygų nereiškia, kad buvo pažeistos subjektinės tiekėjo teisės ribojančios galimybę dalyvauti viešųjų pirkimų procedūrose. Teismas kartu atkreipė dėmesį, kad tiekėjo dalyvavimas pirkime ir sutarties sudarymas kaip tik pagrindžia, kad tiekėjo teisė varžytis dėl sutarties nebuvo apribota.

Šis paaiškinimas leidžia suprasti, kad sudarydamas sutartį ginčijamomis sąlygomis tiekėjas rizikuoja prarasti teisinį suinteresuotumą. Tam tikra prasme, teisinio suinteresuotumo klausimas irgi galėtų būti keliamas tiekėjui pateikus pasiūlymą pagal jo paties ginčijamas pirkimo sąlygas. Kita vertus, šiuo atveju teisinis suinteresuotumas neturėtų išnykti, kadangi tiekėjai varžosi ne dėl galimybės pateikti pasiūlymą, o dėl galimybės konkuruoti dėl sutarties sudarymo lygiavertėmis ir nediskriminacinėmis sąlygomis.

TEISMŲ PRAKTIKA

Reikšmė: kartoja ankstesnę praktiką

#2 Nors teismas ieškovei nepripažino teisinio suinteresuotumo, vis tiek pasisakė dėl ginčytų sąlygų teisėtumo. Ieškovė byloje ginčijo sutartyje numatytas atsiskaitymo ir prievolių užtikrinimo sąlygas teigdama, kad jomis iškreipiama sutarties šalių ekonominių interesų pusiausvyra bei apribojama konkurencija pirkime (užkertamas kelias dalyvauti tiekėjams, kurie negali prisiimti reikalaujamos ekonominės rizikos).

Apeliacinis teismas nepaneigė galimybės ginčyti pirkimo sąlygų dėl netinkamai paskirstytų sutartinių rizikų (kas galėtų būti užslėpta diskriminacijos forma). Kita vertus, apeliacinis teismas nurodė, kad ieškovės argumentai šioje byloje liudija daugiau jos pačios apyvartinių lėšų trūkumą, nei konkurencijos pirkime apribojimą. Teismo požiūriu, PO nustatytos sutarties sąlygos yra leidžiamos teisės akty, todėl nėra savaime nejprastos. Kartu teismas atkreipė dėmesį į tai, kad valstybės institucijų pateiktos rekomendacijos viešuosius pirkimus vykdančioms subjektams dėl atsiskaitymo su tiekėjais tvarkos Covid ir Ukrainos kontekste buvo priimtos vėliau nei užbaigtas pirkimas ir/arba reglamentuoja skirtingas situacijas (kainos padidėjimas, terminų pratęsimas, o ne greitesnis atsiskaitymas).

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį galite rasti [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

2. Lietuvos apeliacinis teismas: ikiteisminėje ginčo stadijoje patirtos išlaidos (t. y. pretenzijos rengimo išlaidos) gali būti nepriteistos (*Klaipėdos keleivinis transportas v. MB Parkita*)

Reikšmė: pateiktas išaiškinimas specifinėje situacijoje

Išankstinis ginčų sprendimas ne teisme yra privaloma viešųjų pirkimų bylų stadija, o pretenzijos rengimas yra neatskiriama kreipimosi į PO dalis. Rekomendacijos dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio numato galimybę priteisti išlaidas patirtas ikiteisminėje ginčo nagrinėjimo procedūroje (stadijoje).

Byloje kilo ginčas dėl galimybės priteisti išlaidas už pretenzijos parengimą. Apeliacinis teismas sutiko, kad bylą laimėjusi šalis gali pareikalauti priteisti išlaidas, kurios buvo patirtos rengiant pretenziją. Visgi teismas nusprendė, kad tokių išlaidų priteisimas nagrinėjamoje byloje prieštarautų teisingumo, sąžiningumo ir protingumo principams. Teismo nuomone, pretenzijos rengimo išlaidos jau buvo atlygintos priteisiant *ieškinio* rengimo išlaidas, tiekėjas prašo priteisti bylinėjimosi išlaidas už savo esme tapačias paslaugas. Tokį sprendimą teismas grindė tuo, kad (i) ieškinio pagrindas iš esmės sutampa su pretenzijoje nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis, (ii) paslaugas teikė tas pats advokatas, (iii) ikiteisminėje stadijoje surinkti duomenys buvo naudojami ir ruošiant ieškinį.

Su tokia nutarties logika sunku sutikti. Visų pretenzijų esmė yra atkartojama ieškiniuose, o paslaugas dažnai teikia tie patys advokatai. Todėl tokio universalaus principo suformavimas *de facto* paneigtų galimybę gauti išlaidų, kurios buvo patirtos rengiant pretenzijas, atlyginimą. Kita vertus, labiausiai tikėtina, kad šioje konkrečioje byloje teismas susidūrė su „copy-paste“ atveju (kai pretenzija ir ieškinys idealiai sutampa), todėl ir teismo išvados turėtų būti taikomos tik tokiems atvejams.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį galite rasti [čia](#).